

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ 20 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova

RESOLUTION OF THE SCIENTIFIC CONFERENCE: 20 YEARS SINCE THE DECLARATION OF THE INDEPENDENCE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The scientific community has repeatedly noted that since ancient times the people between Prut and Nistru has met the same ethnical and cultural processes similar to those that have occurred to the entire Romanian nation from Carpatho-Danubian-Pontic area. The people that has evolved for centuries in a mutual ethno-cultural environment, on both sides of the Carpathian Mountains, along the Danube river, in the right and left sides of Prut and Nistru rivers, has the same ethnic origins, speaks the same language, has the same belief, the same traditions and customs, applying the same legal, written and unwritten, rules and norms. These specifics serve as basis for defining the given social phenomena and historical processes as main research areas. The participants at the Conference reiterate the point of view expressed by the Academy of Sciences of Moldova regarding our Romanian language (1994) and our national Romanian history (2003), as well.

Reputați cercetători și-au prezentat cele mai noi studii la Conferința științifică 20 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova, organizată, în ziua de 24 august 2011, de Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei. Evenimentul, care a avut loc în Sala Mică a AȘM, s-a adresat comunității academice care activează în multiple domenii umaniste: economie, drept, istorie, științe politice, filozofie, filologie. Participanții la conferință au dezbătut diverse chestiuni legate de circumstanțele desprinderii Republicii Moldova de defunctul imperiu sovietic și afirmării ei ca stat independent cu aspirații europene.

În deschiderea conferinței au luat cuvântul acad. Gheorghe Duca, președintele Academiei de Științe a Moldovei, și Elena Beleacova, dr. în economie, director general al Biroului Relații Interetnice al Republicii Moldova. Gheorghe Cojocaru, dr. în istorie, conferențiar universitar, director al IISD al AȘM, a vorbit despre *Mișcarea democratică națională și Parlamentul Independenței*. Anatol Țăranu, dr. în istorie, conf. universitar, IISD al AȘM, a prezentat alocuțiunea *Parlamentul Independenței și conflictul transnistrean*. În același context, Nicolae Enciu, dr. hab. în istorie, conferențiar universitar, IISD al AȘM, le-a relatat participanților despre *Independența Republicii Moldova ca șansă a revenirii în marea familie a Europei Unite*, iar

Andrei Smochină, dr. hab. în drept, profesor universitar, vicedirector al IISD al AȘM, a prezentat raportul *Declarația de Independență din 27 august 1991 – act de temelie al Republicii Moldova. Fenomenul mediatic moldovenesc: itinerarul unei deveniri* a fost subiectul prelegerii lui Victor Moraru, dr. hab. în științe politice, profesor universitar, director al Institutului Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM. Victor Juc, dr. în filozofie, conferențiar universitar, IIEȘP al AȘM, și-a axat discursul pe *Instituționalizarea și evoluția politicii externe a Republicii Moldova: oportunități și constrângeri. Identitatea națională în Republica Moldova: între ideal și realitate*, a fost problema abordată de Gheorghe Bobână, dr. hab. în filozofie, profesor universitar, IIEȘP al AȘM. Vasile Bahnaru, dr. hab. în filologie, profesor universitar, director al Institutului de Filologie al AȘM, a conferențiat despre *Declarația Independenței – un început de revenire la matricea spirituală românească*.

În cadrul Conferinței a mai fost expusă cartea lui Gheorghe E. Cojocaru *Ieșirea din U.R.S.S*, precum și lucrarea *Republica Moldova. Dezbateri parlamentare (1990-1991): Culegere de documente. Chișinău – București 2011*, prezentată de prof. univ., dr. Dan Dungaci, director al Institutului de Științe Politice al Academiei Române.

Rezoluția Conferinței științifice 20 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova

Participanții la Conferința științifică 20 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, organizată de Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, 24 august 2011:

constată că într-o societate democratică cercetarea în domeniul științelor socio-umane precum și învățământul istoric, juridic și lingvistic, constituie componente esențiale ale sistemului academic și al celui educațional;

menționează contribuția esențială a cercetătorilor din mediul academic și universitar la elucidarea problemelor cu care se confruntă societatea noastră în perioada de trecere de la totalitarism la democrație;

apreciază aportul oamenilor de știință la procesul de renaștere națională și de democratizare a societății.

Prin promovarea adevărului științific privitor la limbă, istorie și sistemul de drept, oamenii de știință și cultură au contribuit la decretarea limbii române drept limbă de stat, la reintroducerea alfabetului latin, la adoptarea Tricolorului ca drapel național și a Stemei de Stat a Republicii Moldova.

Prin reformarea sistemului educațional și pro-

movarea valorilor culturale naționale s-a îmbunătățit esențial calitatea învățământului, generații întregi de cetățeni și-au recăpătat demnitatea națională și conștiința civică.

Este incontestabilă contribuția comunității științifice la proclamarea Suveranității și Independenței Republicii Moldova. Prin principiile și dezideratele sale, prin întregul său conținut, Declarația de Independență din 27 august 1991 constituie actul fondator fundamental și suprem al existenței Republicii Moldova ca stat democratic, independent și indivizibil. Acest document reprezintă adevărul și unicul act de identitate politică și națională al Republicii Moldova.

Participanții la Conferință reiterează punctul de vedere exprimat de Academia de Științe a Moldovei cu privire la Limba noastră română (1994) și cu privire la Istoria noastră națională românească (2003).

Comunitatea științifică a constatat și a reiterat, în repetate rânduri, că din cele mai vechi timpuri, populația dintre Prut și Nistru a cunoscut aceleași procese etnice și culturale pe care le-a parcurs întreg neamul românesc din spațiul carpato-danubiano-pontic. Poporul care s-a format și dezvoltat, timp de secole, într-o ambianță etnoculturală comună, de o parte și de alta a Munților Carpați, de-a lungul Dunării, în dreapta și în stânga Prutului și pe ambele maluri ale Nistrului, are aceeași origine etnică, vorbește aceeași limbă, este de aceeași credință, are aceleași tradiții și obiceiuri și s-a condus de aceleași norme juridice, nescrise sau scrise. Aceste adevăruri servesc drept temelie pentru ca fenomenele sociale și procesele istorice respective să constituie domenii prioritare de cercetare. Comunitatea etnoculturală, de secole, justifică întru totul ca limba noastră maternă să recapete denumirea firească de **Limba Română** și istoria noastră națională să se numească precum e firesc – **Istoria Românilor**. O asemenea abordare este în deplin consens cu tradițiile vechi cărturărești și cu concepțiile fondatorilor și continuatorilor istoriografiei române: Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, A. D. Xenopol, Nicolae Iorga și mulți alții.

Discuțiile purtate în ultimul timp în societate referitoare la denumirea limbii de stat, denumirea și conținuturile cursului de istorie națională predat în învățământul preuniversitar, speculațiile extraștiințifice în jurul chestiunii identitare obligă comunitatea științifică să se pronunțe explicit asupra tuturor acestor chestiuni de maxim interes public.

În acest context, noi, participanții la Conferința științifică *20 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova*:

1. Ne pronunțăm pentru revenirea în învățământul preuniversitar, la treapta gimnazială, a cursurilor distincte de istorie a românilor și de istorie universală și predarea problematizată a acestor cursuri în clasele liceale;

2. Exprimăm convingerea că educația istorică din învățământul preuniversitar și-ar putea atinge obiectivul doar în cazul în care se va finaliza cu susținerea obligatorie a examenului de capacitate la istorie, la treapta gimnazială, și a examenului de bacalaureat, la treapta liceală, începând cu anul curent de învățământ, situație care, de altfel, am avut-o în sistemul educațional până în anul 2005;

3. Ne pronunțăm pentru aducerea în concordanță a normelor constituționale și a legislației în vigoare privind denumirea limbii de stat, în conformitate cu adevărul științific consacrat și cu prevederile Declarației de Independență a Republicii Moldova;

4. În scopul excluderii imixtiunii factorului politic, propunem ca problemele legate de istoria, limba, literatura și cultura noastră să fie delegate AȘM, unicul for în drept și cu competența de a se pronunța în aceste domenii;

5. În speranța depășirii impasului politic și social, ne pronunțăm pentru o amplă reforma constituțională. Propunem ca Declarația de Independență a Republicii Moldova să devină parte componentă a textului Constituției, așa precum a fost în proiectul elaborat de grupul de lucru în anii 1992-1993.

Luând în considerare problemele cu care se confruntă astăzi societatea, pe plan social, politic, economic, cultural, științific etc., și dezideratele strategice de edificare a statului de drept și integrare europeană, fiind conștienți de responsabilitatea ce revine comunității științifice la valorificarea patrimoniului istorico-cultural național, noi, participanții la Conferință, ne exprimăm deplina disponibilitate de a contribui, prin întregul nostru potențial științific, la realizarea obiectivelor formulate, fapt ce reclamă univoc păstrarea și fortificarea Academiei de Științe ca for științific și cultural suprem al Republicii Moldova.

Considerăm că potențialul științific și uman din domeniul științelor socio-umane trebuie să devină forța edificatoare a unei societăți democratice și prospere, iar valorile noastre naționale să faciliteze calea Republicii Moldova spre integrarea europeană.

*Adoptată la Chișinău,
24 august 2011*